

mjena b i p i drugo), zatim bilješka na str. 66v sadrži sitan i oštećen potpis ... 4 ΜΑΝΟΙΛΟ (tj. pisa Manoilo) dovode autoricu do zaključka da je pisac *Div* također Manojlo Grk (u prvim decenijama 14. st.), tj. isti onaj koji je pisao Manojlovo ev.

Iz tekstualne analize evanđelja bosanskoga tipa Grickatova nazire »srodnost sa onim tekstovima koji moraju biti bliski srodnici Asemanovog jevanđelja — jednog od najraširenijih spomenika — i Savine knjige«. Bosanske knjige misli Grickatova ne govore ništa o tome da su njihovi naručioci kao ni njihovi pisari ideološki odstupali od »tadašnje vere«, te »između bosanskih knjiga koje smo ovde analizirali i onog nejasnog stanja duhova u Bosni toga vremena, koje se obuhvata imenom bogumilstva, ne postoji možda nikakva druga veza sem teritorijalne i vremenske koincidencije«.

A. N.

PRILOZI ZA KNJIŽEVNOST, JEZIK, ISTORIJU I FOLKLOR. Izdaje Katedra za istoriju jugoslovenskih književnosti uz saradnju katedara za žive jezike i književnosti Filološkog fakulteta u Beogradu. Osnivač: Pavle Popović. Urednici: Nikola Banašević, Dragoљub Pavlović, Vido Latković.

Časopis je osnovan 1921. Do 1940. god. izašla je prva serija od XIX knjiga. Ratne nedaće prekinule su njegovo izlaženje pa je tek 1954. god. ponovno pokrenut. Od 1954. do uključivo 1963. god. štampane su njegove daljnje knjige od XX do XXIX (dva-pet godišnje u četiri sveska, svega 40 sv.).

Povodom 10-god. jubileja registrirat ćemo one priloge časopisa iz rubrika »Članci i rasprave« i »Sitni prilozi i grada« koji se tematski vežu uz naš časopis.

KNJIGA XX (sv. 1—2, 1954.).

U prilogu *Unutrašnji i spoljašnji činovi* (str. 70—71) N. RADOJČIĆ upozorava na tri nedovoljno jasna mjesta u Životu Stefana Lazarevića od Konstantina Filozofa gdje se spo-

minju unutrašnji i spoljašnji činovi, tj. raspored sila oko despota. Taj raspored načinjen je vjerojatno prema Dionisiju Areopagitu i rasporedu nebeskih sila, no pisac upozorava i na tursko označavanje unutrašnjih i spoljašnjih boljara, mada isključuje mogućnost ugledanja K. Filozofa na tursko označavanje. — Isti autor u prilogu *O četiri rajske reke* (str. 71—75) spominje dotadašnje rezultate proučavanja onog dijela Života Stefana Lazarevića od K. Filozofa gdje se govori o četiri rajske rijeke, te slično razlaganje u raspravi St. Novačkovića (Starine XVI, 1884) prema Bogišićevu rukopisu u kome su sačuvani »Odlomci« srednjovjekovne kozmografije. Zatim iznosi hipotezu P. Stevanovića (Prilozi XIX) o sudjelovanju K. Filozofa u prevodenju »Odlomaka«. U isto vrijeme kada je zaslugom N. Radojčića opet pronađen Bogišićev rukopis »Odlomaka«, saopćio je C. Gianelli na V bizant. kongresu 1936. da je utvrdio glavni izvor »Odlomaka« u grčkom rukopisu Vat. biblioteke (u kojem se nalazi i srpski prijevod istoga grčkog teksta) i veze između »Odlomaka« i Života Stefana Lazarevića te se iz rezultata njegova istraživanja može naslutiti, da je sam Konstantin Filozof prevodilac odnosno redaktor teksta »Odlomaka«.

KNJIGA XX (sv. 3—4, 1954.).

A. VAILLANT, *La Chronique de Kiev et son auteur* (str. 169—183). Pisac pristupa rješavanju pitanja kompozicije i autorstva Kij. Kronike, polazeći od teorije Šahmatova po kojemu je Kronika kompilacija koja se može raslojiti u četiri redakcije, i Lihačeva koji je smatra sukcesivnim i kolektivnim djelom u kojem su participirali pisci stare Rusije: Hilarion, Teodosije, Nikon, Nestor do Silvestra koji je poznat kao redaktor Lavrentijeve verzije rukopisa iz 1377. god. Ne obazirući se na dotadašnje komentare, pisac proučava tekst Kronike i njegove redakcije, utvrđuje autora i sastavlja njegovu biografiju.

V. LATKOVIĆ, *O pevačima srpskohrvatskih narodnih epskih pesama do kraja XVIII veka* (str. 184—

—202). Članak predstavlja pokušaj da se stvori slika o tvorcima i prenosiocima naše narodne epike. Za nas je zanimljiv onaj dio članka, koji obuhvaća razdoblje od XII—XV v. za koji su crpljeni podaci iz izvora starijih razdoblja: Kronike popa Dukljanina (XII v.), Domentijanova Životu sv. Simeuna (XIII v.), Sintagmata Matije Vlastara (XIII v.), Ilovičke krmčije (XIII v.), Poljičkog statuta (XV v.) i drugih, kao npr. Pjesni svetago Jurja i pjesme iz istog glag. zbornika (XIV—XV v.) br. 7, koje je priopćio J. Vajs (Starine XXXI), kao i isprave Kulina bana od 1189. god.

D. PAVLOVIĆ, *Jedna pozajmica arhiepiskopa Danila II iz Klimenta Ohridskog* (str. 260—263). Pitanje pozajmica kod naših srednjovjekovnih pisaca »značajno je ne samo za pitanje originalnosti« pisaca »već i za poznavanje njihove lektire i učeno-sti«. U biografiji kralja Milutina od arhiep. Danila II vidljiva je pozajmica iz mlade verzije (XIV v. srp. redakcije) besjede Klimenta Ohridskog u »Pohvalnom slovu sv. Ćirilu« (Konstantinu), no samo u onom dijelu koji je biograf Danilo II mogao primijeniti na kralja Milutina. Pozajmicu autor pripisuje Danilovom učeniku, a na čemu se inspirirao Kliment Ohridski dosada nije istraženo.

D. BERIĆ, *Dva priloga proučavanju narodne poezije*, 1. *Otkuda ime »Vila Raviojla«* (str. 267—276). Ne zadovoljavajući se hipotezom N. Banaševića pisac povezuje ime vile Raviojle s funkcijom liječenja i čuvanja od zlih duhova anđela Rafaela — liječnika božjega — u starozavjetnoj knjizi o Tobiji te izvodi ime od Rafael. — 2. *Ban od Vipera*. Autor nadovezuje na tumačenje riječi koje su dali Halanski i Banašević uzimajući u ozbir komponente »kao što je priča o Solomonovoj nevjernoj ženi, zmajevsko-zmijska tradicija kao i naziv bana, koji se sačuvao u Dubrovniku.«

H. POLENAKOVIĆ, *Akcija Konstantina Petkovića na spasavanju starih srpskih rukopisa iz manastira Dobrilovine (u Hercegovini)* (str. 305—308).

Iz objavljenih dokumenata Arhiva srpske pravoslavne crkve u Dubrovniku vidljiv je interes filologa K. Petkovića (rodom Makedonca) za rukopise. U svojstvu ruskog konzula u Dubrovniku i člana međunarodne komisije za razgraničenje između Crne Gore i Turske 1858, našao je devet starih srpskih rukopisa iz XVI v. No Polenaković nije mogao doznati da li se ti rukopisi nalaze u Biblioteci srpske pravoslavne općine u Dubrovniku kamo ih je Petković dao na čuvanje.

J. ŠAULIĆ, objavljuje vrlo zanimljiva »Četiri pisma Vatroslava Jagića Đorđu Popoviću Daničaru« (str. 318—321).

KNJIGA XXI (sv. 1—2, 1955).

N. BANAŠEVIĆ, *Letopisci o poretku Nemanjića* (str. 5—13). Već je V. Jagić utvrdio vezu Nemanjinih roditelja i daljih predaka s carem Konstantinom Velikim, koju navode mlađi srpski ljetopisi. Autor utvrđuje »još jednu genealošku vezu« po kojoj su srednjovjekovni ljetopisci doveli Nemanju u vezu sa francuskim kraljem. Ispitujući slične genealoške veze u književnim djelima, autor misli da je genealoško povezivanje Nemanjića s francuskim kraljevima odjek djela »I Reali di Francia« (popularne kompilacije romana i spjevova) koje je napisao u Toskani krajem XIV ili početkom XV v. popularni pisac Andrea da Barberino. Povijest Barberinovog junaka Buova d'Antona našla je odraz u našem srednjovjekovnom romanu te je tim putem ta nova genealoška veza ušla u naše ljetopise i nar. pjesme.

P. KOLENDIĆ, *Jedan srpski spev o Adonisu iz XVI veka* (str. 14—17). Autor je utvrdio da je rukopis spjeva o Adonisu (Arhiv JA sign. I a 32) adespotan i anonimn, (u osmercu) i predstavlja slobodan prijevod spjeva Girolama Parabosco: Favola d'Adone (Venecija, 1553). Očuvane su četiri petine našega teksta, a po bilješci se vidi, da ni rukopis s kojega je tekst prepisan nije bio dulji. Na osnovi jezične analize i metričke tehnike, autor zaključuje da tekst upu-

čuje na Dubrovnik druge pol. XVI v. i na prevodioca Antuna Sasina (1518—1595).

D. SP. RADOJIČIĆ, O jednom Hilendarskom natpisu iz druge polovine XIV veka (str. 123—124). U izvorniku se nalaze različiti podaci o mjestu gdje se nalaze posmrtni ostaci despota Uglješe. Autor tumači kako je nastala tradicija o sahrani Uglješe u Hilandaru. Tamo je sahranjen njegov sin Uglješa »Despotović« zajedno sa svojim djedom cesarom Vojihnom. Ovo bi se pitanje moglo rješavati tek nakon što se nadgrobna ploča učini pristupačnom i pregleda natpis za koji se pretpostavlja da ga je sastavila despotica Jelena — monahinja Jefimija.

KNJIGA XXI (sv. 3—4, 1955).

A. VAILLANT, Le Digénis slave (str. 197—228). Nasuprot hipotezi Spe-ranskoga, a približujući se onoj Pypinovoju, pisac drži da je porijeklo slavenskog (tačnije ruskog) Devgenija adaptacija grčkoga uzora nastala u grčkoj zoni slav. kulture (Makedonija ili stara Srbija), koja je u XV. v. prešla u Rusiju.

B. M. NEDELJKOVIĆ, O »bosančici« (str. 271—284). Autor raspravlja o terminu »bosančica« i »bosanica« te pobija tvrdnje Č. Truhelke o samostalnom razvoju bosanske cirilice. No pretjerava kad tvrdi da »ničega nema što bi pisma iz Bosne izdvajalo od ostalih cirilskih pisama« i da naziv »'bosančica', kako je gore pokazano nema nikakvog ni paleografskog a još manje kulturno-istoriskog opravdanja«.

KNJIGA XXII (sv. 1—2, 1956).

G. MIHAILOVIĆ, Koji je naslov Peštanske Biblije od 1804. godine? (str. 125—126). Sudeći po novopronađenom naslovu proizlazi da je Biblija preštampana sa sedmog ruskog izdanja — Moskva 1778. god., a ne sa kijevske od 1788. god. kako je tvrdio Šafařík.

B. Đ. MIHAILOVIĆ, Slovo II u Paštrovskim dokumentima XVIII vijeka (str. 127—128). Po faksimilu do-

kumenta pisanog ćirilicom u Paštrovićima 21. marta 1764, pisac objavljuje da je našao slovo II »u onakvoj formi u kakvoj ga je Vuk unio u našu azbuku«.

KNJIGA XXII (sv. 3—4, 1956).

P. KOLENDIĆ, Maura Lučenija Farneze i Bazilio Gradić (str. 181—192). Autor raspravlja o onim zbivanjima u porodici Farnese (vladajuće u Parmii) i Gonzaga (koja je vladala u Mantovi) u vezi s benediktincem Bazilijem Gradićem, odgajnikom Monte Cassina u Italiji, koji je pod pokroviteljstvom kardinala Aleksandra Farnese šampao 1584. god. autoprijevod na talijanskom jez. »Libarca od djevičkoga bitja« (Venecija, 1567.). Iz posvete Gradićeva djela Trattato dello verginità et dello stato verginale (najstarijeg prijevoda s našeg jezika na tal.) štampanoga u Rimu, vidi se, da je kardinal Farnese, izdajući knjigu, mislio na svoju mladu rođaku — Mauru Luceniju Farnese (Margeritu) koja se morala povući u samostan. Maurin bivši suprug Vincenzo Gonzaga povjerio je Ottaviju Rinucciniju da napiše melodramu Arianna (1608) koju će desetak godina kasnije prevesti na naš jezik Đivo Franov Gundulić.

A. VAILLANT, Le Dieu slave Trojan (str. 188—192). Nakon A. Mazona autor verificira — prema izvorima apokrifa srpske i ruskih verzija »Obhodenija Bogorodice po mukama« (XII—XVI v.), te »Slova i otkrovenija svetih apostol« iz XVI v., — slavenskog boga Trojana. U slučaju prvih izvora, autor misli, da zamjena grčkih izvora nije mogla biti izvršena i za Trojana, jer Rusi nisu imali ništa slična, i da divinizacija velikog rimskog imperatora Trojana, koji je bio dobro poznat Slavenima, predstavlja najhistoričniji i najneosporniji primjer, kako su pogani stvarali od čovjeka boga. U slučaju drugog dokumenta, za razliku od F. Buslaeva, autor zaključuje da je ime cara Trojana mitsko, a ne mitološko. Taj zaključak proizlazi i iz Slova o Igoru gdje se Trojan spominje kao ime mitskoga pretka Rusa.

M. BUDIMIR, *Sophos - Sophia* (str. 208—217). Autor tumači postanak ženskog antroponima sophos-sophiā te zaključuje kako mu se čini »da ima dovoljno elemenata, koji nas navode na to da je Konstantin Veliki, zanimajući se intenzivno Vergilijevom poezijom, preuzeo od Vergilija, . . . , personifikovanu boginju mudrosti koju rimski pesnik zove grčkim terminom i da je ustanovio njen pogansko-hrišćanski kult.«

A. VAILLANT, *Vrzino kolo* (str. 254—255). Autor upućuje na to kako je V. St. Karadžić u svom Rječniku protumačio narodno vjerovanje u Vrzino kolo, i na to da je Jagić izveo etimologiju izraza kao Virgilijevo kolo (Virgilije je od pjesnika postao veliki mag srednjeg vijeka), a da je Vl. Mažuranić vjerojatno preuzeo riječ po Jagićevu tumačenju. Vaillant tumači izraz prema ruskoj literaturi gdje izraz znači »le cercle ou la ronde de Belzébuth«, gdje »verzuly« ima značenje »diables«, u imenu Kirbit Verzaulovič — »fils de Belzébuth.«

R. NOVAKOVIĆ, *Podaci o godini spaljivanja moštiju sv. Save u »Bran-kovićevo letopisu« i u Pajsijevu »Žitiju cara Uroša«* (str. 255—262). Analizom spomenutih izvora pisac potvrđuje da su 1594. godine spaljene moći sv. Save. Tu je godinu ranije utvrdio I. Ruvarac, a prihvatili su je J. Tomić i N. Dučić. Poteškoće koje su nastale oko utvrđivanja te godine (1594 ili 1595), mogle su nastati — smatra pisac — iz više razloga, od kojih je jedan i miješanje tekstova u Br. ljetopisu, dok za Pajsija misli da je »znao kad se to zbilo i da je u prikriivenoj formi to i rekao.«

P. KOLENDIĆ, *Ko je autor hvarskog »Uskrnutja«* (str. 262—264). Hvarsko »Uskrnutje« (rkp. JA IVA 33) bilo je adespotno sačuvano, u literaturi poznato po A. Paviću, A. Leskienu, M. Valjavcu, M. Mediniju, J. Roiću, F. Fancevu. Po rukopisu iz Državnog arhiva u Zadru (prijepisu iz 1809) pisac popunjava adespotni primjerak naslovom: »Slavno uskrnuće Isukrsta složeno po Marinu Gazaroviću«, i prijepisom prvih pedeset stihova prologa kojih nema Akademijin primjerak.

D. P. BERIĆ, *Još dva nepoznata djela fra Lovre Miloradovića zvanog Cekinića* (str. 264—270), sadrži knjiga u biblioteci franjevačkog samostana na Poljudu u Splitu — donesena iz franj. samostana u Hvaru a sadrži većim dijelom »Korizmene propovjedi« i 8 za različite zgode. Listovi 1—217 pisani su od 10. januara 1746. do 24. maja 1748. i poslije 24. maja 1748. (8 za različite zgode). Na listovima 218—259 nalazi se prijevodno djelo fra Lovre »Duhovne zabave duše bogoljubne« nastalo u vremenu od 1746—1752 god.

V. VINAVER, *»Čoha paraguna« iz narodnih pesama* (str. 291—293). Riječ »paragun« je J. Kovačević tumačio kao »vizantiska zlatna traka koja se prišivala na odelo kao ukras«. Ova traka »upotrebljavala se kod nas u XV veku«, dok po izvorima iz Kotorških i Dubrovačkih arhiva iz XVI—XVIII v. riječ »parangun« označuje skupi tekstil koji se izvezio iz Venecije u Bizant a možda ista tkanina »koju Mlečani daruju najistaknutijim junacima, baš iz doba iz koga potiču ovi podaci, a kada se pevaju i pesme o hajducima i uskocima« — koji su je nosili.

D. MEDAKOVIĆ, *O štamparskim slovima manastira Dečana i pečke patrijaršije* (str. 305—307). Po slovima koja je našao u spomenutim mjestima, pisac vjeruje, da je ondje u toku XVIII v. bilo pokušaja otvaranja štamparija (za ranije štamparije se ne zna) i da su slova možda »nabavljena naporima dečanskih ili pečkih kaluđera i doneta sa nekog putovanja iz Rusije«.

D. MEDAKOVIĆ, *O nekim stari-nama crkve u Prijepolju* (str. 307—309) — sumarni opis deset srbulja i dvije ikone iz XVI v.

KNJIGA XXIII (sv. 1—2, 1957).

U prilošcima poznavanju narodne poezije 1. Šta znači reč ponasnine u jednom starom dokumentu? V. LATKOVIĆ (str. 76—77) uzima kao izvor zaključke Sibenskog sinoda od god. 1564. i kontekst »... in quibus potissimum cantatur ponasnine ut vulgo dicitur« i dokazuje, da je pravi

slav. oblik riječi »ponašnina« — »op-probrium« od »ponositi« — »ponašati« — »vituperare«, te prema tome »pevati ponašnine« — znači pevati nepristojne, bezobrazne, skaredne pesme«. Jagićevo tumačenje riječi je »polaznine, — poskočnice« i dr.

Sveta Gora i Dubrovnik (str. 82—91), D. BERIĆ popravilja i nadopunjuje A. Vučića u pitanju čitanja i datiranja, i pokušava datirati one dokumente Svetogoraca (iz manastira Hilandara i sv. Pavla) Dubrovčanima (iz razdoblja od 1520—1729 god.) koji se čuvaju u Državnom arhivu u Dubrovniku. Osim toga, objavljuje vjerovno pismo iz 1550. god. Drž. arhiva u Dubrovniku, pismo (žalbu) iz Arhiva JA i jednu namirnicu (latinički prijepis) iz Biblioteke Male braće u Dubrovniku iz 1760. god. Pisac zaključuje da je svetogorskih pisama moralo biti kuditkamo više, ali se do danas sučavalo samo 48 pisama i 14 namirnica: iz XVIII v. (33 komada), iz XVII v. (9 komada), iz XVI v. (6 komada). Prema objavljenoj građi može se sada utvrditi novi redoslijed hilendarskih i svetopavlovskih igumana.

G. MIHAILOVIĆ daje *Bibliografski prilog o Rakićevu »Sobesjedovanju grješnika s diavolom«* (str. 91—92). Iz izloženoga se vidi da je Rakićevo »Sobesjedovanje grješnika s Bogorodiceju« adligat uz njegovu Žertvu Avramovu (1799), dok je samo »Sobesjedovanje« izišlo kao samostalna knjiga u Veneciji 1801. god., a nije adligat uz Rakićevo »Kratkoje nastavljenije o ispovēdi, i molitvē« (Mleci 1801), kako je pisao Nićifor Vukadinović 1936. god. u članku »O prevodima Vikentija Rakića sa Grčkog«.

K. GEORGIJEVIĆ obavještava o *Gajevu doktoratu filozofije u Lajpcigu* (str. 92—93) da bi dokazao jedan podatak u kom su se razlikovali njegovi biografi (Georgijević, Šurmin, Barac).

U ovom svesku (str. 131—133) je i prikaz P. D. Šerovića o crnogorsko-bokeljskim dokumentima u knjizi VI. Mošina: Cirilski rukopisi JA, Zagreb 1955.

KNJIGA XXIII (sv. 3—4, 1957).

A. VAILLANT, *La Bulgarie dans la Chronique de Kiev* (str. 207—211). Analizirajući Kijevsku kroniku (dovršenu oko 1110. god.) pisac dolazi do zaključka da treba sumnjati u kroničarevu obaviještenost o stvarnoj ulozi Bugarske u tadašnjoj Rusiji, jer se i u onom malom broju podataka o Bugarskoj otkrivaju ogromne netačnosti. Autor Kronike nije zabilježio posredničku ulogu Bugarske kako u primanju pisma tako i u učiteljskom djelovanju bugarskog svećenstva i pismenih ljudi među Rusima. Slavenska filologija daje pravu sliku zbivanja — konstatirajući uske veze između ruskih slova i njihovih bugarskih uzora. Ruski su pisari kopirali bugarsku religioznu literaturu. Na ovom i drugim primjerima autor dokazuje da ne samo kroničar nego ni čitava Rusija njegova vremena nisu znali ništa tačnije o Bugarskoj IX i X vijeka.

Sv. RADOJČIĆ, *Epizoda o Bogorodici-Gori u Teodosijevom »Životu sv. Save« i njena veza sa slikarstvom XIII i XIV veka* (str. 212—222). Autor iznosi historijat ikonografske teme o Bogorodici-Gori i Kristu Kamenu povezujući primjere slikarstva u Makedoniji i Srbiji o toj temi s Teodosijem kao tumačem i opisivačem umjetnosti svoga doba, pomičući granicu pojavljivanja navedene teme pod kraj XIII i početak XIV v. protivno N. P. Kondakovu koji je stavljao istu granicu u XVI vijek.

Cetinjski rukopis Hamartolove kronike (iz druge polovine XIV veka), str. 253—254). Đ. Sp. RADOJČIĆ izvještava o sadašnjem stanju i nalažištima Hamartolove kronike i datira Cetinjski rkp. po vodenim znacima, kako je istaknuto u naslovu, protivno D. Vuksanu koji ga stavlja u XV v.

Đ. Sp. RADOJČIĆ, *Roditelji patrijarha Pajsija* (str. 254—255). Potvrđuju se ili ispravljaju podaci raznih autora (Ristića, Ruvarca, Elezovića, Stojanovića) u vezi s naslovom i tumači kako su nastale pogreške u podacima nekih autora.

Iz prepiske Ljubomira Stojanovića (str. 294—303), R. DIMITRIJEVIĆ. Iz publiciranih konceptata pisama (ostavština Lj. Stojanovića) koja je Lj. Stojanović upućivao Sv. Vuloviću iz Beča i Petrograda u Beograd, vidljivo je čime su se naši slavisti u to vrijeme bavili (1886), naročito sam Lj. Stojanović i V. Jagić.

B. ŠLJIVIĆ—ŠIMŠIĆ prikazuje na str. 307—309 djelo Vl. Mošina: *Ćirilski rukopisi JA*, Zagreb 1955 (prvi dio), 1952 (drugi dio).

KNJIGA XXIV (sv. 1—2, 1958).

N. BANASEVIĆ u članku *Od Tristana do Kanjoša* (str. 5—16) povezuje priču o Kanjošu Macedonoviću Stjepana Mitrova Ljubiše sa srednjevjekovnom verzijom o Tristanu i Izoldi nastalom u XV v. u našim zapadnim krajevima. Postojanje verzije potvrđuje naša usmena i pisana književnost.

A. VAILLANT, *Slave *kračunū, v. r. koročunū* (str. 72—74). Uzevši u pretres starije izvođenje etimologije riječi (H. Schuchard) i mišljenja Bernekera, Vasmera i Dalja, povezujući je kao problem sa Skokovim tumačenjem hrv. vāzam, autor je izvodi iz *quartum jējūnium (lat. quadragesima) i tvrdi da riječ »ne peut que désigner une période assez longue jusqu' à Noël: c'est l'Avent«.

Da li je »upravda« narodna ili knjiška reč? N. RADOJČIĆ kazuje (str. 76—82) »da po treći put« piše »o tobožniem imenu cara Justinijana, 'Upravdi'«, jer smatra da postavljeno pitanje mogu riješiti dalja istraživanja »u traganju za reči Upravda u dubrovačkom govoru i u celoj narodnoj tradiciji«, a ako ona ne bi dovela ni do kakvih rezultata, »onda bi se reč Upravda smela proglasiti knjiškom«. Autor se usput osvrće na Čremošnikovo tumačenje iste riječi (Zgodovinski časopis VI—VII, 1952).

M. J. DINIĆ, pod naslovom, *Nekoliko ćiriličkih spomenika iz Dubrovnika* (str. 94—95) objavljuje 4 nova dokumenta (br. VI, VII, X, XI) iz Dubrovačkog arhiva. »Saopšteni spo-

menici ne pružaju neka naročita iznenađenja« osim onog koji se »po sadržini odnosi na nasleđe poznatog gosta Radina«.

KNJIGA XXIV (sv. 3—4, 1958).

P. D. ŠEROVIĆ objavljuje, (str. 247—258), *Nekoliko arhivskih podataka o vješticama* iz dokumenata XVIII v., pohranjenih u Državnom arhivu u Kotoru. Od starijih pravnih spomenika Poljički statut sadrži propise (čl. 246) o kažnjavanju vještica, a vještice spominje i Vinodolski zakon iz god. 1208., Vrbanski statut iz god. 1362., i Trsatski zakon iz 1640. godine.

Đ. Sp. RADOJČIĆ, *Stihovi u srpskom rukopisu s kraja XVI veka* (str. 278—279). Proučavajući Prolog za mjesec od septembra do februara, srpske recenzije, s kraja XVI v. iz Rilskoga manastira u Bugarskoj, autor po ostacima jusova utvrđuje da je rkp. iz kojega je bio prepisan Rilski mogao biti makedonskog ili bugarskog porijekla. Rilski prolog značajan je po stihovima, naime — »celo Žitije« je »u stihu«, što je, »možda jedinstven slučaj« u toj vrsti književnosti.

Đ. Sp. RADOJČIĆ, *Teodosije Hilandarac iz druge polovine XVII veka* (str. 279—281). Pisac nadopunjuje podatke Pavla Šafařika o Teodosijejevom životu iz bilješke St. Strati-mirovića, koja se nalazi na Karlovačkom rkp. iz 1780. (sada br. 89 Patrijaršijske biblioteke u Beogradu). Pisac konstatira: »Tako sad znamo da je Teodosijevo svetovno ime Toma, da se zamonašio u Hilandaru oko 1756 god., da se bavio prepisivanjem rukopisa (njegov je trud i rkp. iz 1780. god.) i da je u tome poučavao druge kaluđere. Teodosije je prepisivao 1778. god. i povijest o Skenderbegu.

C. FISKOVIĆ, *Ulomak »Gospina plača« iz Splita* (str. 281—287). U jednoj inkunabuli Nikole de Lyra, koja je nekada pripadala Marku Maruliću, pronašao je pisac hrvatski latinicom pisan list, otrgnut iz pjesmarice iz 15—16 v. koji sadrži ulomak dijaloškog »Gospina plača« koji pu-

blicira. Isti je tekst istodobno publicirao i N. Kolumbić u Zadarskoj reviji 2, 1958.

KNJIGA XXV (sv. 1—2, 1959).

M. J. DINIĆ, *Domentijan i Teodosije* (str. 5—12). Autor podvrgava analizi rezultate istraživača Savinih biografija (Jiriček, Laskaris) i daje »odgovor« na dijametralno različite zaključke Đ. Sp. Radojičića i N. Radojičića o pitanju »čije je delo starije i ko je ustvari koga prerađivao, Teodosije Domentijana ili obrnuto«. Piševi su zaključci: »a) Po našem uverenju, i to potpunom, Teodosije je pisao Savinu biografiju posle pada Latinskog carstva i obnove Vizantije (1261); b) Domentijanovo delo o Sv. Savi dovršeno je verovatno 1242/3 godine; v) U svakom slučaju ono je prethodilo Teodosijevom.«

R. NOVAKOVIĆ, *Istorisko-geografske i istoriske crtice* (str. 74—80). Autor daje svoje mišljenje o zamjeni topografskog naziva Ivanov grad za Novo Brdo iz Brankovićeve ljetopisa, kako je došlo do toponima Konjug i Koinic u istom ljetopisu, te kako je došlo do krivog datiranja Prenosa moštiju kneza Lazara iz Prištine u Ravanicu.

Đ. Sp. RADOJIČIĆ, *Danilov učenik i Danilo Mladi* (str. 80—81). Autor pokazuje na primeru da se biograf Danilo Mladi oslanjao na Danilova učenika (Danilo Mladi živi u drugoj polovini XIV v., Danilov učenik u prvoj polovini XIV v.).

M. SIMONOVIĆ, *O godini rođenja Nikole Nalješковиća* (str. 81—92). Autorovi podaci uzeti su iz rukopisne genealogije dubrovačkih građanskih porodica »u primerku poznatom kao Čingrijina genealogija antunina« i iz matrikule bratstva sv. Antuna. Godina rođenja N. Nalješковиća oscilira »oko početka i kraja prve decenije XVI veka«.

KNJIGA XXV (sv. 3—4, 1959).

D. PAVLOVIĆ, *Pavle Popović kao naučnik i književni istoričar* (str. 197—208). Povodom dvadesetgodišnjice smrti Pavla Popovića i dvadeset-

pete godišnjice »Priloga« uvodni i prigodni članak o osnivaču časopisa s podacima biografske i bibliografske naravi. Autor osvjetljava lik P. Popovića, učenjaka i književnog historičara, posebno kao pokretača »Priloga«, časopisa koji je već u prvom periodu izlazenja (1921—1940) stekao glas vrlo uglednog časopisa.

P. POPOVIĆ, *Domentijan* (str. 209—225). »(Tekst iz rkp. nedovršene istorije jug. književnosti, prvi dio Srednji vek, dio gl. VIII, koja nosi naslov »Vek svetog Save« (izvorna dela).« Autor je prema podacima iz izvora sastavio Domentijanovu biografiju i izveo svestranu analizu obaju Domentijanovih djela: Život sv. Save (1243 ili 1253) i Život sv. Simeuna (1264).

N. BANAŠEVIĆ, *Odjeci »Romana o Tristanu« u ruskoj književnosti* (str. 226—236). Autor utvrđuje odjeka romana o Tristanu u ruskim rukopisima i bilinama i traži put kako je motiv prešao u slavensku književnost, te smatra da je kontaminacija motiva nastala na jugoslavenskom području i da je starija od ruske.

A. VAILLANT, *L'histoire de Basile aux cheveux d'or prince Tchèque* (str. 237—240). Na osnovi leksičke analize i kroatizama autor smatra da je ova priča o junacima iz dalekih zemalja slavizirana u Hrvatskoj te da je već uobičajenim posredništvom preko Srbije, Bugarske i Rumunjske prispjela Rusima kasno u XVII v. Ovaj put protivnik je onome koji navodi ruski izdavač priče iz XVIII v. Šljapkin određujući joj češko porijeklo i posredni put preuzimanja motiva preko Poljske.

P. D. ŠEROVIĆ, *O jednom starom ćirilskom natpisu u Stolivu u Boki Kotorskoj* (str. 241—247). Autor je po historijatu i ponovnom čitanju natpisa u napuštenoj crkvi sv. Vasilija (Bazilija) utvrdio da je ta crkva prešla iz ruku katolika u ruke pravoslavnih 1670 god., a ne u posljednjem deceniju XV v. kako je mislio Sv. Radojičić.

A. VAILLANT, *Vieux-slave napu »serviteur à gages«* (str. 256—257). Autor utvrđuje staroslavensko porij-

jeklo južne domene posuđenice iz starovisokonjemačkog napū i njezinih izvedenica: napovati, napīda, napīstvo i time odriče njezino starorusko porijeklo.

M. PANTIĆ, *Venac nepoznatih baroknih nadgrobnica iz prve polovine XVII veka* (str. 260—262). Pantić upoznaje javnost s dosad nepoznatim rkp. korčulanske porodice Arneri. Rukopis je nepoznatog prepisivača, nastao oko sredine XVIII v. i sadrži 512 str. velikog formata. Autor objavljuje nadgrobnice pisane povodom smrti dubrovačkoga kapetana i vojvode Matije Martini u prvoj polovini XVII v. Autori su im: Baro Držić, Antun Kastratović, Đivo Bunić, Đono Palmotić, Đivo Gundulić, Stjepo Đurđević i dvojica nepoznatih pjesnika.

KNJIGA XXVI (sv. 1—2, 1960).

N. RADOJČIĆ, *Oblast Brankovića* (str. 5—33). Autor ispravlja dosadašnje mišljenje o posjedu Vuka Brankovića te odgovara na pitanje što je od posjeda Vuka Brankovića naslijeđe, a što njegova tekovina.

N. RADOJČIĆ, *Početak rudarstva u Bosni za vreme bana Kulina* (str. 30—33). Pisac istražuje odakle su u novije historije došli podaci u vezi s naslovom, te zaključuje da su iz legende (XII v.) kojoj je »svrha da se razjasni postojanje grada Dubrovnika u Bosni«.

A. VAILLANT, *Les tolkoviny de la Chronique de Kiev* (str. 34—38). Autor utvrđuje značenje riječi koja se javlja ne samo u Kijevskoj kronici iz 907. godine nego i u drugim izvorima dajući joj značenje prvo »interprétations« a ne »interprètes« i drugo »qui sont de telles multitudes« — (derivat od adverba toliko). Autor smatra da treba revidirati početak Kronike do razdoblja vladavine kneza Igora i osloboditi se starih komentara.

R. NOVAKOVIĆ, *Da li je Danilo izabran za patrijarha 1390 godine?* (str. 71—81). Autor podvrgava analizi historijska data te dokazuje da izbor patrijarha nije bio »pre prenosa

moštiju kn. Lazara, a kako je ovaj prenos, po mojoj oceni, bio na početku 1392 god., onda izbor patrijarha nije mogao biti pre te godine«. Prema Đ. Sp. Radojčiću Danilo je izabran za patrijarha već 1390 godine.

Đ. Sp. RADOJČIĆ, *O Grigoriju, tobožnjem srpskom medicinskom piscu XV veka* (str. 81—83). Zaslugom autora donesene su iz Hilandara snimke medicinskog spisa Iatrosofija iz prve pol. XV v. Na osnovi snimaka Relja Katić unio je u svoj rad »Medicina kod Srba u srednjem veku« (1958) podatak o Grigoriju, tobožnjem piscu Iatrosofije, no taj Grigorije, tvrdi Radojčić »nema nikakve veze sa starijim medicinskim spisom«.

KNJIGA XXVI (sv. 3—4, 1960).

D. P. BERIĆ, *O hrvatskim pjesnicima Jeronimu i Hortenziju Bertučeviću* (str. 193—205). Autor je pokušao osvijetliti malo poznati život Jeronima Bertučevića (i njegova sina Hortenzija) koji je u doba P. Hektorovića i H. Lucića bio na daleko poznat pjesnik. Usput je doneseno i nekoliko podataka o njihovom bliskom rođaku fra Franji Antunu.

M. PANTIĆ, *Štampar starih srpskih knjiga Dimitrije Teodosije* (str. 206—235). Ovaj rad popunjuje informacijama očekivanu Srpsku bibliografiju XVIII v. Georgija Mihailovića, koju je autor proučio u rukopisu. Ispravlja zaključke J. Tomića o štamparskom radu »Grkoppravoslavne tipografije«, a naročito o »motivima te aktivnosti« u Veneciji vezane »za čitaoce koji su govorili »ilirskim« jezikom šezdesetih godina XVIII v. Tipografska aktivnost odvijala se pod rukovodstvom D. Teodosija iz Janjine u Epiru. Iz mletačke arhivske građe pisac doznaje o knjigama koje su imale biti štampane u spomenutoj tipografiji, a o kojima se danas ništa ne zna, te poziva da se krene »u potragu za njima«. Među ostalim pisac doznaje da je Inquisitore Generale del s. Offizio di Venezia odobrio »najpre, 3 avgusta 1763, da Teodosije preštampa ranije štampani glagoljski bukvar (il libro stampato intitolato Abbecedario Geroli-

miano in lingua slava», a zatim 1764 — po mletačkom računanju 1763 — i rimski brevijar (Breviarium Romanum slavico idiomate), koji je Propaganda fide bila također već štampala 1688.

Y. E. BOEGLIN, *Hvar* (str. 264—271). Zanimajući se kompleksom supstrata naše obale, autor pokušava dovesti u vezu nazive Kvarner, Hum (Hlam, Hlem, Klam), Kur, Urinj te pomoću njih protumačiti etimologiju imena Hvar, sumnjajući u mogućnost poznatog izvođenja iz grčkog korijena.

A. VAILLANT, *Za Solomonom carem* (str. 272—274). To je izraz koji se nalazi u pripovijesti »Zadonščina«, koji autor uzima iz njezine dulje verzije XVI vijeka (Bgd, 1938). Rešetar Neki su povezivali Solomona iz spomenute pripovijesti s legendom o Salomonu i Volot Volotoviču, no autor povezuje taj izraz sa biblijskim Solomonom kojim počinje period krajeva, te prema tome izraz znači »depuis qu'il y a des rois« i time izraz označava početke historije Rusije.

M. J. DINIĆ, *Chiuriliza slovenskih popova Dubrovačke građe* (str. 274—279). Autor revidira svoje prijašnje mišljenje o problemu, koje je iznio u raspravi »o slovenskoj službi u dubrovačkoj neposrednoj okolini« (Prilozi za knjiž., jez., ist. i folklor XIV, 1934) gdje se bio opredijelio da su se »slovenski popovi« služili ćirilicom, po kojoj su i sami nazivani popovi »ćurilice«. Proučavajući arhivsku građu i »u svetlosti novih izvornih podataka«, autor iznosi svoje novo gledište o problemu pisma kojim su se služili »slovenski popovi«. Analizirajući postupak prevođenja testamenata na lat. ili tal. jezik nameće se zaključak da »chiuriliza« ne označava ono pismo koje se i danas naziva ćirilicom nego ostaje jedina mogućnost »da je u Dubrovniku u 15. stoleću živio prvobitni naziv za glagoljicu«. »Dalja ispitivanja o nazivima za slovenska pismena uneće možda više svetlosti i pokazati da li smo bili u pravu«.

R. NOVAKOVIĆ, *Kojim se putem mogla kretati povorka s moštima kneza Lazara i gde je mogla biti*

granica između Vukove oblasti i zemalja porodice Lazarević od 1389—1392 (str. 280—288). Autor ventilira historijska zbivanja neposredno poslije bitke na Kosovu te daje neko svoje tumačenje.

L. ĆURČIĆ, *Štampani venecijanski »Molitvenik« iz godine 1571 Biblioteke Matice srpske* (str. 288—291). M. Rešetar i Ć. Daneli spominju jedan primjerak »Molitvenika« u knjizi »Dva dubrovačka jezička spomenika iz XVI vijeka« (Bgd, 1938). Rešetar predpostavlja da se taj primjerak čuva u Sarajevu. Ako je predpostavka M. Rešetara tačna, onda je primjerak Joce Vujića koji se sada nalazi u Biblioteci Matice srpske, još jedan primjerak ovog izdanja »Molitvenika« (starije izdanje je iz 1512, Venecija).

KNJIGA XXVII (sv. 1—2, 1961).

L. PAVLOVIĆ, *Prilog izučavanju Hadži-Ruvimove biblioteke i njegove umetničke delatnosti* (str. 83—97). Riječ je o dosad nezapaženim knjigama koje su pripadale Hadži-Ruvimovoj biblioteci (sada u Smederevu): dva hadžijska vodiča do Jerusalima i okoline — jedan na crkvenoslavenskom, drugi na grčkom. Na pergamentnim listovima kojima je obloženo Opisane svjatago božija grada Jerusalima (djelo štampano u Beču 1781) raspoznaju se tekstovi srpske recenzije XIII—XIV vijeka.

KNJIGA XXVII (sv. 3—4, 1961).

A. ANĐAL, *Mađarski i slavenski barok* (str. 163—172). Autor pokušava osvijetliti veze mađarskog i slavenskog baroka na književnom i umjetničkom polju. Mađarsko-slavenska uzajamnost došla je do izražaja u XVII v. u baroknoj plemićkoj i crkvenoj književnosti i umjetnosti. U osnovi je autor htio pokazati zajedničke karakteristike i odlike koje dozvoljavaju da se mađarsko-slavenski barok tretira kao cjelina.

Stj. KASTROPIL, *Genealogija porodice Držić* (str. 224—242), dopunjava se podacima iz rukopisa knjižnice Male Braće u Dubrovniku (br. 977). Genealogija je pisana 1603 god. ru-

kom Jere Vlahovića Držića, sinovca komediografa Marina Držića, a sina slikara Vlaha Držića.

D. TRIFUNOVIĆ, *Ko je sastavljao arenge povelje kralja Milutina 1317—1318*, (str. 243—244). Na temelju stila tekstova Povelje kralja Milutina o adrfatima za Karejsku ćeliju 1317—1318 i Poslanice Karejskoj ćeliji 1322, pisac dokazuje da je arenge sastavilo jedno lice-arhiepiskop Nikodim, kako je naslućivao Vl. Mošin.

KNJIGA XXVIII (sv. 1—2, 1962).

M. DINIĆ, *Povelje kneza Dese o Mljetu* (str. 5—16). Autor raspravlja o pitanju autentičnosti povelja zahumskog kneza Dese, posebice o dvije, po kojima on daruje 1) benediktinskom samostanu na Lokrumu crkvu sv. Pankracija u Babinom polju na Mljetu, i 2) čitav otok Mljet samostanu sv. Marije pulsanskog reda na Monte Garganu u Italiji. Jiriček je smatrao povelje falsifikatima, a za drugu iz 1151 god. Ferdo Šišić je iznio dokaze autentičnosti. V. Foretić je objavljujući 3 isprave iz 1284 god, pisane u gradu Monte Sant Angelo u Apuliji o pulsanskom redu, među njima objavio i poznatu Desinu iz 1151, te još jednu iz iste godine također o Mljetu, i zaključio da su obje autentične. Gr. Čremošnik je dokazao da je ova nova Desina povelja »nespretna i nevješt falsifikat«, a po dokumentu iz Dubrovačkog arhiva iz 1387, ne može se garantirati autentičnost ni one prve Desine povelje. Autor iznosi protudokaze Šišićevoj tvrdnji o autentičnosti prve Desine povelje te obrazlaže postanak povelje željom Dubrovnika da stabilizira svjetovnu vlast nad Mljetom uslijed slabljenja srpske vlasti na Jadranu.

F. ŠVELEC, »*Arkulin*« — *komedija Marina Držića prema talijanskoj književnosti* (str. 17—37). Komparacijom »*Arkulina*« i niza tal. komedija autor izvodi zaključke: 1) da je radnja »*Arkulina*« nezavisna od radnje u lat. i tal. komedijama, 2) da Držićevi likovi imaju veze s likovima u lat. i tal. komediografiji u najopćenitijim crtama, 3) da je podsjećanje djekojih Držićevih situacija na situ-

acije u stranim komadima »više posljedica karaktera predmeta koji se obrađuje nego ugledanja na tuđe izvore«, i 4) da Držića s talijanskom komedijom prve pol. XVI st. povezuje samo zajednička teorija komedije i opći zajednički uzori — Plaut i Terencije.

R. KOVIJANOVIĆ, *Fra Vita Ranjina (de Ranena), a ne Ravenjanin (de Rauena)*, (str. 38—48). Autor dokazuje da je pogrešno čitanje imena fra Vite Ranjina u objavljenom tekstu testamenta Tome Pavla Tomina Kotoranina koji se čuva u Dubrovačkom arhivu (Testamenta Notarie III fol. 40) dovelo do krivih podataka u našoj historiografiji, koji se tiču ne samo fra Vite Ranjine, nego je zamućeno i ime prvog graditelja — protomajstora Dečana.

D. BERIĆ, *Da li je »Zorzi Brakoleoni« pseudonim pjesnika Jurja Barakovića?* (str. 58—61). Na postavljenu hipotezu o pseudonimu J. Barakovića (1548—1628), pisac tvrdi da postavljena hipoteza otpada i da je »maestro« Zorzi Brakoleoni bio »samo zastupnik ili prokurator pjesnikov«.

L. ČURČIĆ obavještava O radu *Aleksija Vezilića na pesničkom zborniku »Kratkoe napisanie o spokojnoj žizni«* (str. 61—65), zatim o radu na *Pribavljenju* (izd. 1788 u Beču) kao i na izdanju istoga djela u Budimu 1813. god. te isporođivanjem varijantata ovog zbornika utvrđuje, da način prilaženja pjesnika svome djelu odaje dokaze osobina mnogih pjesnika, sudeći po izmjenama i dopunama (za koje navodi i razloge).

J. DERETIĆ, *Bejlov rečnik i jedna slovenačko-srpska književna veza (Srpski prevod članka o J. Dalmatinu iz Bejlovog Rečnika objavljen u listu »Славенно-Сербскія Вѣдомости« 1794)*, str. 66—69). Pjer Bejl (Pierre Bayle) preteča prosvjedenosti u Francuskoj i pisac velikog Istorijskog i kritičkog rječnika, nije ostao nepoznat našim prosvjetiteljima. Povod prevođenju članka o J. Dalmatinu (prevodiocu i izdavaču Biblije na slovenačkom jeziku) Louis de Breslera iz četvrte knjige (u naročitom dodatku) Rječnika, bio je poziv Stefana

Novakovića za izdanje »cele Biblije na slaveno-srpski jezik« 1794 god. »Prevodilac je pri prevođenju kombinovao glavni tekst s primedbama« i prevodio slobodno. Među ostalim »u originalu se kaže da je pre Trubara u Kranjskoj pisano glagolskim i ćirilskim slovima«, a u »Prevodu samo Literami slavenskimi«. Autor drži da je prevodilac članka mogao biti temišvarski episkop Petar Petrović, koji se nalazio u Beču kao savjetnik pri Ugarskoj dvorskoj kancelariji.

A. PECO, *Značenje pridjeva »rujan« u srpskohrvatskom jeziku* (str. 101—104). Autor donosi potvrde riječi »rujan« iz naše starije i novije leksikografije i izvodi etimologiju riječi. Za etimologiju upućuje na korijen *rud* koji je zajednički i riječima *rudjeti*, *rumen* i *rūs*.

KNJIGA XXVIII (sv. 3—4, 1962).

VI. MOŠIN, *Molebstvije o despotu Stefanu Lazareviću* (str. 219—234). Pisac objavljuje i opisuje »Molebstvije« iz zbornika paraklisa (molebstvija) koji je nekada pripadao manastiru Deviču, župi Drenici Raške oblasti, sada u zbirci Rad. Grujića, sign. Z-I-3 u zgradi Srpske patrijaršije u Beogradu. Rukopis se datira od kraja 1402. do septembra 1405. god. Autor paraklisa i »Molebstvija« nije patrijarh Jefrem, nego »moramo pomisljati«, tvrdi VI. Mošin, »na nekog drugog crkvenog pisca, kome je patrijarh Sava poverio izradu teksta »molebstvija« za despota Stefana«.

H. MOROVIĆ, *Marulićev epigon Trogirinanin Petar Lucić (oko 1550—1614)*, (str. 234—243). Autor istražuje »Vrtal«, rukopisnu zbirku hrvatskih pjesama P. Lucića (oca historičara Ivana Luciusa) koju je I. Kukuljević našao u samostanu trogirskih benediktinki. »Vrtal« analizira s obzirom na unesene tekstove iz drugih pisaca XVI v, uz najbrojnije zastupanog Marulića. Osvrće se i na Lucićev Zbornik latinskih pjesama suvremenih i starijih dalmatinskih pjesnika (pandan hrvatskom »Vrtlu«). Namjera je pisca da pokaže Lucića kao samostalnog »radnika na poslu ritma i rime«, jer su njegovi proiz-

vodi ostali nezapaženi a stvarani su na izvorima Marulića — oca hrv. poezije.

A. VAILLANT, *Slave botěti »être luxuriant«* (str. 261—263). Autor izvodi etimologiju staroslavenskog *razbotěti*, botěnije koju promatra na glag. temi *bot-*, i traži joj slavenski korijen za razliku od L. Sadnik i R. Aitzetmüllera, koji su riječ izvodili iz indoevropskog, te je smatra denominalom izvedenicom na -ěti, na reducirani korijen *bo-*, uz sufiks *-to-.

KNJIGA XXIX (sv. 1—2, 1963).

U ovoj su knjizi samo članci namijenjeni Petom međunarodnom slavističkom kongresu u Sofiji 1963. godine.

D. PAVLOVIĆ, *Elementi humanizma u srpskoj književnosti XV veka* (str. 5—16), Autor iznosi da je Srbija XV v. koja je obilježena vladavinom despota Lazarevića i djelovanjem Konstantina Filozofa imala osnovne uslove za razvitak suvremenijeg društvenog uređenja i nove humanističke kulture. Daljnjim razvojem bilo bi došlo do njezinog rascvata, »da već sredinom XV veka i Vizantiju i srednjovekovnu srpsku državu Turski zavojevači nisu bili potpuno pokorili i uništili«.

Zatim slijede ovi članci i rasprave: M. PANTIĆ: *Juaoslovenska književnost i usmena narodna književnost od XV do XVIII veka*; M. POPOVIĆ: »Die serbische Revolution«; VI. NEDIĆ: *Slepa Živana, pevač Vuka Karadžića*; Đ. ŽIVANOVIĆ: *Polonofilstvo kod Srba i Hrvata u prvoj polovini XIX veka kao osnova pojačanom interesovanju za poljsku književnost*; D. VUČENOV: *Glavne faze u razvitku srpskog realizma*; D. NEDELJKOVIĆ: *Tri odlike ruske realističke teorije u poređenju sa zapadnoevropskom*; Ž. MLADENOVIĆ: *Jovan Skerlić i Bugari*; M. BABOVIĆ: *Prevođenje »Slova o polku Igo-reve« kod Jugoslovena*; St. SUBOTIN: *Henrik Sjenkjević u srpskoj i hrvatskoj književnoj kritici i publicistici*.

KNJIGA XXIX (sv. 3—4, 1963).

Ova knjiga »Priloga« posvećena je Petru II Petroviću Njegošu povodom stopedesetgodišnjice njegova rođenja.

A. VAILLANT, *Serbo-croate »rujan«* (str. 323—324). Osvrt na rad. A. Pece (Prilozi XXVIII, 1962). Vaillant daje novu etimologiju riječi i smatra da je posuđenica iz starotalijanskog *roggio*, od lat. *rubeus*.

Y. E. BOEGLIN, *A propos de »rujno vino« et de l'adjectif »rujan« en serbo-croate* (str. 324—331). Autor nadopunjuje rad A. Pece (Prilozi XXVIII) te daje svoje tumačenje značenju riječi »rujan« i izrazu »rujno vino« i smatra da je značenje boje u izrazu »rujno (vino)« sekundarno već da riječ označuje: kvalitetno, importirano i dr. kao i to da treba tražiti etimologiju riječi »rujan« u nazivu za biljku »ruj«.

N. L.